

ZAKAJ NA MOUNT MCKINLEYU UMRE TOLIKO ALPINISTOV

MRZLA AMERIŠKA GROBNICA

JOŽEF NYKA

Mount McKinley (6193 m), ki je zadnji čas bolj znan kot Denali, ni le eden od najmogočnejših gorskih masivov na zemeljski krogli, ampak tudi eden od najbolj nevarnih. Druga polovica letošnjega maja je to zelo zgovorno potrdila. Kot smo zvedeli od H. Adamsa Carterja, urednika revije American Alpine Journal, je med 15. in 31. majem na pobočjih te gore 11 ljudi izgubilo življenje, in sicer v petih nesrečah.

Gora leži severno od 60. vzporednika in je znana po izredno ostri klimi. Viharji na Denaliju so legendarni in temperature tako nizke, da mora vsak obiskovalec najresneje računati s poškodbami zaradi omrzlin. Temu je treba prišteti še dejavniki, ki ga znanstveniki sicer dobro poznajo, alpinisti pa ga komajda jemljejo resno. Zaradi severne lege ima Mount McKinley bistveno nižji zračni pritisk kot vsi drugi šesttisočaki in so zato tam vplivi višine takšni, kot so v osrednji Aziji na sedemtisočakih.

Medtem ko je bil v Himalaji, nepalski in tibetanski, leta 1991 vzrok smrti v približno 75 odstotkih primerov plaz, je bil na Denaliju najpogostej-

uspelo enemu samemu človeku, da se je nanj povzpel brez uporabe dodatnega kisika. Ta mož je bil šerpa Ang Rita. To je bil njegov že sedmi vzpon na vrh te gore in je v tej konkurenci seveda najboljši na svetu.

Omenimo naj še najhitrejši vzpon in sestop na Everest po klasični smeri. Rekord ima Francoz Marc Batard, ki je za vzpon iz baznega tabora na vrh in za sestop nazaj potreboval natančno 22 ur in 29 minut.

Edini človek, ki se je povzpel na vseh 8872 metrov (to višino omenjajo zadnji čas namesto 8848 metrov, kolikor je veljalo doslej) od morske obale do vrha, je Avstrijec Tim Macartney-Snape, ki je najprej zabredel v morsko vodo Bengalskega zaliva, šel od tod peš v Nepal, nadaljeval po tej državi pot do Everesta in priplezal prav na vrh.

To je vsekakor nenavaden rekord, kakršnih je bilo na Everestu in okoli njega že poprej kar nekaj, o čemer beremo beležke in reportaže v starih knjigah in časopisih.

Neki Maurice Wilson se je leta 1935 preoblekel v Tibetanca, prehodil celoten Tibet ter se začel, opremljen samo s torbo, v kateri je imel le kruh, slanino in fotografski aparat, vzpenjati na Everest. Za vedno je izginil nekje v višini okoli 6000 metrov.

ši vzrok smrti padec (maja letos v več kot 80 odstotkih primerov). Če hočemo biti natančnejši: to je bil neposreden vzrok, kajti neredko sta bila posledica tega izčrpanost, manjša odpornost in šok zaradi mraza. V svojih letnih komentarjih opozarja National Park Service še na neko drugo »Denalijevo uganko«. Čeprav je tujcev (Neameričanov, ki niso iz ZDA) tod vsako leto le približno 35 odstotkov celotnega števila alpinistov, velja skoraj 75 odstotkov reševalnih akcij prav njim. V zadnjem desetletju je bilo 80 odstotkov smrtnih žrtev na gori tujcev - maja letos se je ta odstotek povečal celo na 90: med 11 smrtno ponesrečenimi je bil le en sam alpinist državljan ZDA.

In še ena ugotovitev, ki daje povod za razmišljanje: največja večina teh enajstih smrtnih žrtev vsaj navidez niso bili nikakršni začetniki. Nasprotno: nekateri med njimi so spadali med svetovno elito. Giovanni Calcagno iz Italije, ki je zdrsnil skupaj s soplezalcem 15. maja, je bil priznan pionir vertikal v Alpah, imel pa je tudi zavidanja vredne himalajske izkušnje: tam je splezal na vrhove petih osemtisočakov, med katerimi je bil tudi zloglasni K-2 leta 1986. Ali pa Mugs Stump, edini Američan, ki je 22. maja umrl v eni od ledeniških razpok. V zadnjih letih si je pridobil ime zaradi svojih prekrasnih šolo vzponov. Njegov samotni vzpon prek 2500 metrov visoke zahodne stene antarktične Mount Tyree leta 1989 velja kot eden izmed največjih takšnih dosežkov nasploh. Dne 31. maja pa so v Messnerjevem ozebniku štirje izkušeni in na hud mraz navajeni Kanadčani padli v smrt.

Sicer natančna statistika izpričuje, da je bilo lani, leta 1991, na Mount McKinlevu 935 alpinistov, 557 pa je bilo tako srečnih, da so lahko uživali razgled z vrha. To je kar precej manj kot leta 1990 ali 1989, toda če to primerjamo z vzponi pred 20 leti, je to vendarle petkratno povečanje. Ali bo nova serija nesreč zaustavila naval na goro ali ga vsaj omilila? To si komajda lahko mislimo. Tragedije na gorah prej vlečejo v gore kot odvračajo od njih. Ta fenomen je znan že od leta Gospodovega 1865 - spomnimo se samo Matterhorna.

Toliko časa je tiskarski škrat pustil Planinski vestnik pri miru, da smo že mislili, da je za vedno šel v druga lovišča. V letošnji 11. številki pa se nam je spet oglasil: namesto slike Mont Blanca je na stran 490 podtaknil fotografijo Krnskega jezera. Škrata smo že pokarali, bralcem pa se opravičujemo za to napako.